

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 594/24
18.4.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судије Сање Агатоновић, председника већа и судија Весне Секулић и Данице Косовац, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник др Слободан Радоњић, адвокат из Аранђеловца, Видовданска 10, против туженог Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање из Београда, Немањина 30, ради стицања без основа, одлучујући о жалби туженог изјављеној против пресуде Другог основног суда у Београду П 1952/20 од 8.12.2020. године, у седници већа одржаној дана 18.4.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Другог основног суда у Београду П 1952/20 од 8.12.2020. године у другом ставу изреке тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев којим је тражено да се **ОБАВЕЖЕ** тужени Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање из Београда да тужиоцу АА из ..., на име стеченог без основа исплати износ од 374.169,88 динара са законском затезном каматом почев од 4.10.2019. године до исплате.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ решење о трошковима садржано у четвртом ставу изреке пресуде Другог основног суда у Београду П 1952/20 од 8.12.2020. године тако што се **ОБАВЕЗУЈЕ** тужилац АА из ... да туженом Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање са седиштем у Београду на име накнаде трошкова поступка исплати износ од од 8.641,00 динара у року од 15 дана од дана пријема преписа ове пресуде.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац АА из ... да туженом Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање са седиштем у Београду на име накнаде трошкова другостепеног поступка исплати износ од 17.283,00 динара у року од 15 дана од дана пријема преписа ове пресуде.

Образложење

Првим ставом изреке побијане пресуде одбијен је као неоснован приговор апсолутне ненадлежности Другог основног суда у Београду. Другим ставом изреке, делимично је усвојен тужбени захтев па је обавезан тужени да тужиоцу на име стеченог без основа исплати износ од 374.169,88 динара са законском затезном каматом од 4.10.2019. године до исплате. Трећим ставом изреке, одбијен је тужбени захтев у делу којим је тражено да се обавезе тужени да тужиоцу исплати законску затезну камату на досуђени износ од 374.169,88 динара почев од 31.12.2014. године до 4.10.2019. године. Четвртим ставом изреке обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 48.066,00 динара са законском затезном каматом од извршности до исплате. Петим ставом изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев за исплату законске затезне камате на трошкове парничног поступка од дана пресуђења до дана извршности.

Благовремено изјављеном жалбом тужени је првостепену пресуду побијао због погрешне примене материјалног права и због битне повреде одредаба парничног поступка, а како из садржине жалбе произлази у другом и четвртном ставу изреке. Трошкове другостепеног поступка је тражио и определио.

Испитујући правилност првостепене пресуде у побијаном делу сагласно овлашћењима прописаним чланом 386 Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС”, бр. 72/11....18/20), Апелациони суд у Београду је оценио да је жалба туженог основана.

Током првостепеног поступка нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка прописане одредбом члана 374 став 2 тачке 1, 2, 3, 5, 7 и 9 Закона о парничном поступку, на које другостепени суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, привременим решењем туженог број 181.-1 013/24/15 од 29.5.2015. године, утврђено је право тужиоца на старосну пензију почев од 30.12.2014. године и одређено да се тужиоцу обуставља 1/3 пензије која је у време доношења решења износила 27.241,14 динара и то у корист рачуна доприноса за пензијско и инвалидско осигурање све док се не намире уплаћени доспели доприноси који на дан 29.5.2015. године износе 350.124,50 динара увећани за износ камате до дана измирења утврђене обавезе. Исплата пензије, а самим тим и обуставе исте је по предметном решењу започета од 30.12.2014. године. Решењем туженог од 12.7.2018. године број 181.7.1-5530/18 констатовано је да тужиоцу као кориснику старосне пензије престаје обавеза обуставе 1/3 месечног износа пензије и да ће се исплата пензије без умањења вршити почев од 22.6.2018. године. У образложењу тог решења наведено је да је обавеза плаћања доприноса утврђена по одредби члана 4 Одлуке о утврђивању својства осигураника и обавези плаћања доприноса за пензијско и инвалидско осигурање, као и то да је одлуком Уставног суда I УО 279/16 од 21.12.2017. године утврђено да одредба члана 4 Одлуке о утврђивању својства осигураника и обавези плаћања доприноса за пензијско и инвалидско осигурање није у сагласности са уставом и законом. Тужилац је покушавао да спор реши мирним путем и дана 4.10.2019. године се писмено обратио туженом захтевом за повраћај неосновано обустављеног износа пензије за период од 31.12.2014. године до 22.6.2018. године. Решењем туженог од 29.10.2019. године одбачен је наведени захтев тужиоца са образложењем да се не ради о управној ствари, јер постављени захтев за исплату обустављених износа има

имовинско правни карактер.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања применом одредаба члана 210 и 214 Закона о облигационим односима, првостепени суд је оценио да је доношењем одлуке Уставног суда од 21.12.2017. године којом је утврђено да одредба члана 4 Одлуке о утврђивању својства осигураника и обавези плаћања доприноса за пензијско и инвалидско осигурање није у сагласности са уставом и законом, престао да важи правни основ за доношење привременог решења туженог бр. 181.1-1 01324/15 од 29.5.2015. године о обустави 1/3 пензије тужиоца, па је обустава 1/3 дела месечног износа пензије извршена с обзиром на основ који је касније отпао на који начин се тужени неосновано обогатио на рачун тужиоца за вредност извршених обавеза за пензије тужиоца и то за период од 30.12.2014. године до 22.6.2018. године, а што према налазу и мишљењу вештака економско – финансијске струке укупно износи 374.169,88 динара.

Одлука о камати донета је применом одредаба члана 214 и 277 Закона о облигационим односима почев од 4.10.2019. године као дана када је тужени примио захтев тужиоца за повраћај неосновано уплаћеног новца, док је захтев за исплату камате у временском периоду од 31.12.2014. године до 4.10.2019. године као неоснован одбијен.

Првостепени суд је разматрајући приговор застарелости потраживања оценио да исти није основан с обзиром да није протекао десетогодишњи рок застарелости за стечено без основа, јер застарелост почиње тећи првог дана после дана када је тужилац имао право да захтева повраћај исплаћених новчаних средстава туженом на име извршених обустава 1/3 месечног износа пензије.

Међутим, основано се жалбом туженог истиче да је побијана одлука донета погрешном применом материјалног права, будући да је првостепени суд приликом одлучивања пропустио да примени одредбе Закона о Уставном суду које се односе на дејство одлука Уставног суда.

Одредбом члана 58 став 3 Закона о Уставном суду (“Службени гласник РС” бр. 109/07) прописано је да када Уставни суд утврди да општи акт или колективни уговор није у сагласности са законом, тај општи акт или колективни уговор престаје да важи даном објављивања одлуке Уставног суда у “Службеном гласнику Републике Србије”.

Одредбом члана 61 став 1 истог закона прописано је да свако коме је повређено право коначним или правноснажним појединачним актом, донетим на основу закона или другог општег акта, за који је одлуком Уставног суда утврђено да је није у сагласности са Уставом, општеприхваћеним правилима међународног права, потврђеним међународним уговорима или законом, има право да тражи од надлежног органа измену тог појединачног акта, у складу са правилима поступка у коме је појединачни акт донет.

Одредбом члана 62 истог закона прописано је да ако се утврди да се изменом појединачног акта не могу отклонити последице настале услед примене општег акта за коју је одлуком Уставног суда утврђено да није у сагласности са Уставом,

општеприхваћеним правилима међународног права, потврђеним међународним уговорима или законом, Уставни суд може одредити да се ове последице отклоне повраћајем у пређашње стање, накнадом штете или на други начин.

Уставом Републике Србије утврђено је да је Уставни суд самосталан и независан државни орган који штити уставност и законитост и људска и мањинска права и слободе, да су одлуке Уставног суда коначне, и извршне и опште обавезујуће (члан 166); да закон или други општи акт који није сагласан Уставу или законом престаје да важи даном објављивања одлуке Уставног суда у службеном гласилу (члан 168 став 3); да је свако дужан да поштује и извршава одлуку Уставног суда, да Уставни суд својом одлуком уређује начин њеног извршења, када је то потребно, као и да се извршење одлука Уставног суда уређује законом (члан 171 став 1 до 3); да појединачни акти и радње државних органа, организација којима су поверена јавна овлашћења, органа утономних покрајна и јединица локалне самоуправе, морају бити засновани на закону, као и да законитост коначних појединачних аката којима се одлучује о праву, обавези или на закону заснованом интересу подлеже преиспитивању пред судом у управном спору, ако у одређеном случају законом није предвиђена другачија судска заштита (члан 198).

Прама Уставу, одлуке Уставног суда су коначне, и извршне и општеобавезујуће и свако је дужан да поштује и извршава одлуку Уставног суда. Када је реч о обезбеђењу извршења одлука Уставног суда, одредбом члана 171 Устава утврђено је да је свако дужан да поштује и извршава одлуке Уставног суда као и да Уставни суд својом одлуком утврђује начин њеног извршења када је то потребно. Осим тога, одредбом члана 104 став 1 Закона о Уставном суду прописано је да су државни и други органи, организације којима су поверена јавна овлашћења, политичке странке, синдиклане организације, удружења грађана или верске заједнице дужни да, у оквиру својих права и дужности, извршавају одлуке и решења Уставног суда.

Из садржине одредаба члана 61 Закона о Уставном суду следи да свако коме је повређено право коначним или правноснажним појединачним актом, донетим на основу закона за који је одлуком Уставног суда утврђено да није у сагласности са Уставом, општеприхваћеним правилима међународног права или потврђеним међународним уговорима, има право да тражи од надлежног органа измену тог појединачног акта, а спровођење поступка за измену појединачног акта пред надлежним органом једна је од претпоставки за поступање Уставног суда по захтеву за извршење одлука Уставног суда и отклањање последица насталих применом закона или општег акта за који је утврђено да није у сагласности са Уставом, општеприхваћеним правилима међународног права и потврђеним међународним уговорима, сагласно члану 62 Закона о Уставном суду. Према члану 62 Закона о Уставном суду, ако Уставни суд утврди да се изменом појединачног акта не могу отклонити последице настале применом општег акта за коју је утврђено да је неуставан, суд може одредити да се те последице отклоне повраћајем у пређашње стање, накнадом штете или на други начин, али то у конкретном случају није урадио.

Имајући у виду утврђено чињенично стање и цитиране законске и уставне одредбе, произлази да је тужени након доношења одлуке Уставног суда ИУо 279/16 од 21.12.2017.године, којом је утврђено да одредба члана 4 Одлуке о утврђивању својства

осигураника и обавези плаћања доприноса за пензијско и инвалидско осигурање ("Службени гласник РС" број 43/11) није у сагласности са Уставом, отклонио последице неуставности тиме што је изменио појединачни акт донет на основу неуставне одредбе, доносећи решење број 181.7.1-5530/18 од 12.7.2018. године, за које је предвиђено да делује након што је одлука Уставног суда о неуставности објављена у "Службеном гласнику РС" (објављена дана 22.6.2018.године), а да ретроактивно деловањем не наступа аутоматски, већ се тужилац морао обратити Уставном суду да он својом одлуком одреди други начин отклањање штетних последица - утврђивањем права на накнаду штете, повраћајем у пређашње стање или на други начин, у складу са чланом 62 Закона о Уставном суду, што тужилац није указао да је учинио.

Дакле, како су након објављивања одлуке Уставног суда од стране туженог предузете мере у циљу измене акта који је био предмет оцене Уставног суда, односно за који је утврђено да није у складу са Уставом, то је на тај начин отклоњена штетна последица примене тог акта. Одлука Уставног суда у конкретном случају нема ретроактивно дејство, па се самим тим не може применити на период који је предмет спора у овој парници (период од 30.12.2014. године до 22.6.2018. године), јер временски претходи доношењу и објављивању одлуке Уставног суда. Следом наведеног у конкретном случају нема стицања без основа у смислу члана 210 Закона о облигационим односима како је то погрешно првостепени суд закључио, па је Апелациони суд у Београду првостепену пресуду у побијаном делу преиначио и тужбени захтев одбио као неоснован применом одредбе члана 394 тачка 4 у вези са чланом 387 тачка 5 Закона о парничном поступку, одлуком садржаном у првом ставу изреке ове пресуде.

Применом члана 401 тачка 3 у вези са чланом 153 став 2, чланом 154 став 1 и 163 став 1 Закона о парничном поступку преиначено је решење о трошковима првостепеног поступка, а досуђени износ чине издаци туженог на име судске таксе за одговор на тужбу у износу од 8.641,00 динар одмерено по Таксној тарифи важећој на дан пресуђења.

Одлука о трошковима другостепеног поступка донета је применом одредбе члана 165 у вези са чланом 153 став 2 Закона о парничном поступку, а досуђени износ чине издаци туженог на име плаћања судске таксе за жалбу у износу од 17.283,00 динара одмерени према Таксној тарифи важећој на дан пресуђења.

Председник већа – судија
Сања Агатоновић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић